

TOP 20 Tvrte iz Varaždinske županije koje su zbog koronakrize primile najveće iznose potpora za očuvanje radnih mesta

Potpore primili i najveći dobitnici

Neki zazivaju hitnu nadopunu kriterija za korištenje državnih potpora pa ekonomski analitičar Željko Lovrićević predlaže da se propisu limiti, ovisno o visini prihoda primatelja potpore, kao i zabranu isplate dobiti onima koji koriste potpore.

Maja Grbić Alimanović

Država je za mjesec ožujak isplatala više od jedne i pol milijarde kuna za očuvanje oko 485.000 radnih mjesta, a s obzirom da su potpore za travanj podignute s 3.250 na 4.000 kuna po radniku, sljedeći bi isplata trebala biti još izdašnija. Ne samo zbog toga sve više je upozorenja da kriterije za isplatu potpora treba modificirati jer, prema sadašnjem modelu, javni novac dobivaju i estradnici, odvjetnički uredi i velike kompanije, koje godišnje ostvaruju više milijunska dobit.

Prema popisu dobitnika državnih potpora za ožujak, koju je objavio Hrvatski pavod za zaštitu i razvoj, izdvojili smo dvadeset tvrtki s područja Varaždinske županije s najvećim brojem zaposlenih, koji su prema tome dobili

20 tvrtki Varaždinske županije s najvećim iznosom državnih potpora za ožujak

Naziv tvrtke	Broj zaposlenih	Visina potpore
BOXMARK LEATHER	2287	7.423.000,00 kn
VARTEKS	977	3.159.147,74 kn
IVANČICA	596	1.928.875,00 kn
MIV	570	1.854.125,00 kn
COPROM PLUS	541	1.756.625,00 kn
GUMIIMPEX	401	1.300.000,00 kn
WENKER - KRIŽANEĆ	390	1.265.875,00 kn
Kostwein	341	1.108.250,00 kn
CALZEDONIA CROAT	264	856.375,00 kn
AUTOBUSNI PRIJEVOZ	259	838.500,00 kn
COLAS HRVATSKA	241	783.250,00 kn
Fine'sa Consors	235	765.375,00 kn
VIS KONFEKCIJA	234	758.875,00 kn
ZAGORJE-TEHNOBETON	230	741.000,00 kn
MARLEX	223	721.500,00 kn
VIS PROMOTEX	217	698.750,00 kn
OPREMA	210	682.500,00 kn
VINCEK	202	650.147,72 kn
BOMARK PAK	187	606.125,00 kn
LOTUS 91	144	463.125,00 kn
STOLARIJA I PILANA RATKOVIĆ	132	427.375,00 kn
OCCULUS	130	419.250,00 kn

i najveće iznose potpora. Na prvom je mjestu proizvođač opreme za automobilišku industriju Boxmark s više od 2.000 zaposlenih koji je za ožujak dobio 7,4 milijuna kuna državne potpore. Slijedi Varteks s gotovo tisuću zaposlenih i nešto više od tri milijuna kuna državnog novca. Zatim slijedi obučarska tvrtka Ivančica s gotovo 600 zaposlenih i nešto manje od dva milijuna kuna držav-

nih sredstava, a sa sličnim brojkama tu je i Metalska industrija Varaždin - MIV, itd.

Ima i top dobitaša

Na popisu dvadeset kompanija s najvećim iznosom potpora ima tvrtki koje su niz godina ujedno na listi top dobitaša Varaždinske županije. Među njima je, primjerice, Wenker - Križanec, tvrtka koja je ostvarila 2018. godine do-

bit od oko 30 milijuna kuna te je sada, za ožujak, za svojih 390 radnika dobila 1,26 milijuna kuna državne potpore.

Calzedonia Croatia također je na popisu najvećih varaždinskih dobitaša s gotovo 20 milijuna kuna dobiti u 2018. godini, a za 264 radnika ostvarila je potporu od oko 856.000 kuna.

S Calzedonijom povezana je i tvrtka Comprom plus koja je

ostvaruje dobit od 11,7 milijuna kuna, a sada je ostvarila potporu u ukupno iznosu od oko 606.000 kuna. Zagorje-Tehnobeton također je značajan dobitaš s gotovo 12 milijuna kuna dobiti u 2018. godini, a potpora je iznosiла 741.000 kuna. Tvrta Ko-

Istu fleksibilnost, brzinu i razumijevanje očekujemo u donošenju i daljnjih mjera

Krizi i stanje šoka zahtjevaju reformu javnog sektora koja mora rezultirati jeftinijim, efikasnijim i modernijim državnim aparatom - kažu iz HUP-a

Hrvatska udruga poslodavaca (HUP) je putem svojih regionalnih ureda uputila apel svim županijama, pa tako i Varaždinskoj, da ne zaustave investicije i da se u javnoj nabavi što je više moguće, barem u visini od 60 posto, okrenu lokalnim poduzetnicima. Također, s ciljem pokretanja gospodarstva, apeliraju prema rukovodećima da se mjeri krenu popuštaći u županijama sa stabilnijim epidemiološkim slikama.

Kada je riječ o području Varaždina, iz HUP-a ističu kako je ova regija pretežito industrijska, izvozno orijentirana, iako djelatnosti vezane uz proizvodnju nisu bile izravno izuzete u svom djelovanju, bila je potreban brza pri-

lagodba na novonastale uvjete Posljedice poremećenog lanca vrijednosti rezultirat će u povećanju roškova i smanjenja produktivnosti, a većina poslodavaca smatra da će se gubici zbratiti barem dvije godine.

- Smatramo kako je ovom krizom pogoden svaki poslovni subjekt, najviše oni kojima je u potpunosti obustavljen rad, no u smislu solidarnosti i zbog brzine opravka se svima treba pružati podrška, što je Vlada i učinila potporama kroz setove mjeru koje su pružile potrebnu stabilitetu. Istu fleksibilnost, brzinu i razumijevanje očekujemo u donošenju daljnjih odluka i mjeru, sada, u sklopu kroz takozvanu drugu fazu, koja je vezana uz relaksaciju mjeru i vraćanje funkcioniranja društva - kaže Sanja Ostroški, direktorka HUP Regionalnog ureda Varaždin.

U HUP-u smatraju kako bi se mjeru trebale uvođiti decentralizirano.

- Ne smijemo paralizirati cijeli sustav i čekati dok se stanje svugde poboljša. Ako uz ukidanje restrikcija bude

potrebno i daljnje smanjenje troškova i tu očekujemo maksimalni angažman javnog sektora. Privatni sektor ne može samostalno iznjedriti teret krize. Država, regionalne i lokalne samouprave su još uvijek na potezu, ako se želi brži oporavak i to ovaj puta ne samo privremenim mjerama ukidanja nameta, pogotovo parafiskalnih, odgodama davanja i plaćanja, nego dubokom analizom i rezovima nepotrebnih davanja i troškova - dodaje Ostroški te naglašava da kriza zahtjevaju reformu javnog sektora koja mora rezultirati jeftinijim, efikasnijim i modernijim državnim administrativnim aparatom

Sanja Ostroški, HUP

POTPORE ZA RADNIKE Prijevoznička tvrtka AP Varaždin za mjesec ožujak primila je 838.500 kuna državne potpore

Primili potporu, a radnicima nezakonito obračunali i

- Sudska praksa govori da je ostvarivanje planiranog prometa i prihoda društva poslovni rizik poslodavca koji se ne može prebaciti na teret radnika umanjujući njegovu plaću. Radnik za svoj rad ima pravo na ugovorenu plaću, on ne sudjeluje u dobiti, pa nije dužan sudjelovati ni u poslovnom gubitku poslodavca - kažu u RIS-u

Na internetskim stranicama Regionalnog industrijskog sindikata (RIS) objavljen je tekst kojim se upozorava da su u tvrtci AP Varaždin radnici za ožujak dobili plaće manje od minimalca. Primjerice varazdinska prijevoznička tvrtka nalazi na popisu onih koji su primili potpore za očuvanje radnih mesta za ožujak i to u

visini od ukupno 838.500 kuna za 259 radnika.

Na ove navode tražili smo i očitovanje Uprave AP Varaždin, a tekst sindikata prenosimo u cijelosti:

- Dok krizna situacija s koronavirusom i dalje traje, neki poslodavci nažalost nemamenski koriste javna sredstva za isplatu plaća

radnicima koja su primili od države kao dio finansijskih mjeru koje je poduzela Vlada RH u sklopu kriznog paketa pomoći gospodarstvu. Takvu situaciju imamo u poduzeću Autobusni prijevoz d.o.o. Varaždin, dijelu Presečki grupe, a u kojem djeluje podružnica Regionalnog industrijskog sindikata. Način na koji su radnicima AP-a

obračunate plaće za ožujak 2020. nije korektan prema radnicima i nije u skladu sa Zakonom o radu i Zakonom o minimalnoj plaći.

Poduzeće Autobusni prijevoz d.o.o. redovno je poslovalo do 21. ožujka, kada se donose mjeru o obustavi autobusnog prijevoza, odlukom Stožera civilne zaštite o privremenoj obustavi javnog pri-

jevoza. Dakle, radnici su do 21. ožujka obavljali sve radne obaveze kod poslodavca, a poduzeće ostvarivalo prihode na temelju njihovog rada. Međutim, za ožujak im je isplaćena plaća manja od propisane minimalne plaće. Poslodavac je radnicima na obračunskoj listi prikazao naknadu za korištenje godišnjeg odmora u travnju od 40 sati, a koja je ispravno obračunata sukladno prosječnoj plaći radnika u prethodna tri mjeseca. Međutim, sati redovnog rada i sati zastoja rada zbog ko-

njesta za mjesec ožujak

bitaši

stwein ostvaruje iste godine nešto više od 11 milijuna kuna dobiti, a potporu je ostvarila u iznosu većem od milijun kuna.

Osnovni kriterij za pomoći u ožujku bio je pad prometa od 20 posto, dok će potpore, ali i olakšice za travanj biti još izdašnije, a to sve predstavlja veliki finansijski teret za državni proračun u trenutku kada premijer Andrej Plenković otvoreno poručuje da će pad BDP-a u 2020. godini dosegnuti 9,4 posto, ministar financa Zdravko Marić najavljuje manjak u proračunu od gotovo 25 miljardi kuna.

Zabrana isplate dobiti

S obzirom na određene kritike na ovakav sustav dodjele potpora, pitanje je hoće li one biti na isti način obraćunate i za mjesec svibanj. Analitičar Ekonomskog instituta Željko Lovrinčević, prema izjavi u Večernjem listu, zaziva hitnu nadopunu kriterija za ko-rištenje državnih potpora.

- Poduzećima koja koriste potpore treba zabraniti isplatu dobiti, kao i otkop vlastitih dionica. Trebalo bi propisati i limite za pojedine primatelje jer nije svejedno da li netko ima 20 ili dva

A što s razlikom od 750 kuna?

Osim strožih kriterija za isplatu državne potpore, još je jedno pitanje ostalo "visiti u zraku", a riječ je o tome što s razlikom od 750 kuna kod poslodavaca koji će za travanj po radniku primiti 4.000 kuna, a radnici im rade za minimalac? Njihovim će radnicima i za travanj, prema ugovoru, biti isplaćeno 3.250 kuna, pa je pitanje na što će njihov poslodavac potrošiti preostalih 750 kuna, jer će po radniku svih primiti isti iznos od 4.000 kuna. S obzirom da na varaždinskom području ima dosta poduzeća u kojima su radnici na minimalnim plaćama, lokalnim je poslodavcima važno da dobiju jasne upute kako postupiti u takvoj situaciji. Za sindikalca Krešimira Severa je "logično da u tom slučaju poslodavac ne može radniku isplati niže od onoga koliko mu je država dala potporu". Ali stvari nisu tako jednostavne jer, prema nekim ne-sluzbenim tumačenjima poslodavaca, potpora je dana tvrtkama te one ugovorom s HZZ-om nisu obavezane razliku od minimalaca do puno potpore od 4.000 kuna isplati radniku, mimo ugovora o radu, pa je pitanje na što će poslodavci preusmjeriti taj dio potpore.

miliuna kuna prihoda - kaže Lovrinčević. Također predlaže da se državne potpore pretvore u vlasničke udjele, tamo gdje ih tvrtke neće moći vratiti. Predsjednik Nezavisnih hrvatskih sindikata (NHS) Krešimir Sever također smatra da su mjeru donesene na brzinu i da se potpore dijele selektivno.

- Upozoravali smo da je potrebno postaviti jasna pravila po kojima će se dijeliti potpore i da unutra ne budu oni koji se spremaju na isplatu dobiti, oni koji su dobro poslovali, veliki sustavi, velika odjjetnička društva, neki koji utjeruju dugove, neki estradni umjetnici koji za jednu Novu godinu zarade više nego tekstilna radnica u 10 godina - poručio je Sever za HRT koji također smatra da je Vlada trebala sve one koji dobivaju miliunske potpore obvezati da te novce vratre kad im krene bolje.

za očuvanje radnih mesta, i to za ukupno 259 radnika

niže plaće?

rona-virusa obračunati su im u iznosu od 16 kuna bruto, što je daleko manje od satnice za minimalnu plaću. Uredbom Vlade RH minimalna plaća u 2020. određena je u bruto iznosu od 4062,51 kuna. Za mjesec ožujak, u kojem je 176 radnih sati, cijena sata rada iznosi 23 kune bruto.

Nadalje, način na koji je radnicima Autobusnog prijevoza d.o.o. umanjena plaća za ožujak 2020. predstavlja i kršenje Zakona o radu. Naime, ovakav obračun plaća temelji se na odluci o

isplati umanjenih plaća u poduzeću Autobusni prijevoz d.o.o. koju je poslodavac jednostrano donio 14. travnja 2020. U njoj stoji da će se plaća radnicima za vrijeme trajanja izvanrednih mjeđa zbog korona-virusa, a počevši od ožujka 2020., isplaćivati u visini iznosa državnih potpora za očuvanje radnih mesta. Posloda-

AKTUALNO

STAV Siniša Miličić, predsjednik RIS-a, o potporama za radna mesta

Potpore i šakom i kapom

Potpore ne bi trebale služiti tome da bogati postanu još bogatiji.

Ivica Kruhoberec

- U osnovi, odluka Vlade da potporama za očuvanje radnih mesta pomogne djelatnostima pogodnjima korona-virusom je dobra jer u ovakvoj kriznoj situaciji državna intervencija je naprosto nužna. Međutim, način na koji su potpore isplaćene i kome su sve isplaćene, pokazuju da Vlada nije imala ni volje ni kapaciteta podrobne urediti kriterije za podjelu novca, veli Siniša Miličić, predsjednik Regionalnog industrijskog sindikata (RIS), naglašavajući da potpore ne bi trebale služiti tome da bogati postanu još bogatiji.

Potpore za ožujak, kako dolaze, dijeljene su "šakom i kapom" pa su ih dobili i oni koji su dobro poslovali te si isplatili visoke dobiti.

- Medu njima su i utjerivači dugova, odvjetnička društva, neki estradni umjetnici. Kratkotrajan analizom dolazimo do toga da je od 60 najprofitabilijih poduzeća u Varaždinskoj županiji svako treće dobitlo potporu za ožujak. No, sam naziv mjera govori da su potpore namijenjene onim, a čije poslovanje je u cijelosti zaustavljeno, odnosno bitno otežano zbog pandemije. Formalno, pravo na potporu imaju svaki koji su zatriveni zbog odluke Stožera civilne zaštite i oni kojima je pao promet više od 20 posto. No potpuno je neologično da su jednake potpore dobili oni kojima je zabranjen rad, oni koji su radili smanjenim kapacitetima i onima koji su radili najnormalnije pa čak i više od uobičajenog, ukazuje Miličić.

Isto tako, kako napominje, novac je jednako podijeljen onima koji su na donjoj granici rentabilnosti i onima koji ostvaruju visoke profite.

- Tako se ponovno pokazalo da ima poduzećnika koji nemaju osjećaj solidarnosti ni moralnih skrupula kada treba uzeti novac od države, odnosno nas koji pla-

Siniša Miličić, predsjednik RIS-a i županijski vijećnik

to obraćunate i isplaćene, iako su redovno radili sve do 21. ožujka, kada se ukida međužupanijski prijevoz. K tome još imamo saznanja da su neki vozači radili cijelo vrijeme vozeći radnike Varteksu. Imamo i najava da će neki od poslodavaca iz tekstilne i obućarske industrije isplatiti minimalnu platu od 3.250 kuna iako će po radniku primiti 4.000 kuna, s time da će država platiti doprinose iz i na plaću. Takvih primjera ima još i tek će se otkrivati narednih dana. Međutim, onima koji su ili će varati na potporama prijete visoke kazne. Ministar financija priznao je da postoje sumnje na nepravilnosti i zloupotrebe ali pitanje je može li Vlada to kontrolirati i hoće li sankcionirati one koji su profitirali na pandemiji korona-virusa, zaključuje.

Nakraj, najvažnije su dugoročne političke posljedice trenutne situacije – vidimo da kapital, ako ćemo stvari zvati pravim imenom, ne miruje i da kreće u novu ofanzivu, ohrabren time što je Vlada kreirala aktualne potpore po njegovim željama. Pa se tako najavljuju nove izmjene Zakona o radu, kojima bi se poslodavci mađe odriješene ruke, nevezane za ugovor o radu, da određuju koliku će plaću isplati radnicima, a to je sami prvi na popisu njihovih zahtjeva. Predstoji nam nova runda sukoba kapitala i rada, u kojoj prvi na svojoj strani ima snažnu međuski mašinjeriju i benevolentnu državu, dok je radnicima jedina šansa da spriječe novo urušavanje svojih ionako niskih radničkih prava udrživačnje u sindikate i organizirani otpor takvim politikama.

Od 60 najprofitabilijih tvrtki u Županiji svaka treća dobila potporu

vac tvrdi da je njegova odluka apsolutno prihvatljiva i u duhu Zakona. Međutim, pravni stručnjaci su gotovo jednoglasni u stavu da je odluka poslodavaca nezakonita. To je i stajalište sudske prakse koja govori da je ostvarivanje planiranog prometa i prihoda društva poslovni rizik poslodavac koji se ne može prebaciti na teret radnika umanjujući njegovu plaću. Naime, radnik sa svoj rad ima pravo na ugovorenu plaću, on ne sudjeluje u dobiti, pa nije dužan sudjelovati ni u poslovnom gubitku poslodavca. Smanjenje ugovorenih plaća moguće je jedino uz pristank radnika, kojemu je poslodavac dužan ponudit novi ili izmijenjeni